

Brüssel, 22.4.2016
C(2016) 2410 final

KOMISJONI ARVAMUS,

22.4.2016,

**vastavalt määrusele (EL) nr 994/2010 Eesti pädeva asutuse poolt komisjonile esitatud
ennetusmeetmete kava ja hädaolukorra lahendamise kava kohta**

KOMISJONI ARVAMUS,

22.4.2016,

vastavalt määrusele (EL) nr 994/2010 Eesti pädeva asutuse poolt komisjonile esitatud ennetusmeetmete kava ja hädaolukorra lahendamise kava kohta

1. MENETLUS

Määruse (EL) nr 994/2010 (edaspidi „määrus”) artikli 4 lõike 1 kohaselt peab iga liikmesriigi pädev asutus koostama ennetusmeetmete kava [*varem: ennetav tegevuskava*] ja hädaolukorra lahendamise kava (koos „kavad”). Vastavalt määruse artikli 5 lõikele 4 ja artikli 10 lõikele 2 tuleb kavasad ajakohastada iga kahe aasta järel, kui asjaolud ei nõua sagedasemat ajakohastamist.

Kavad (ja nende ajakohastatud versioonid) peavad tuginema riigis tehtud riskihindamisele, mille kõik pädevad asutused peavad vastu võtma ja millest nad peavad enne kavade vastuvõtmist teatama komisjonile kooskõlas määruse artikliga 9. Riskihinnangus tuleks igakülgsest hinnata liikmesriigi gaasivarustuskindlust mõjutavaid riske ja aluseks tuleks võtta ühiseid tegureid, lähtudes muu hulgas mitmesugustest erandlikult suure gaasinõudluse ja tarnehäire stsenaariumidest. Riskihinnangut tuleb esimest korda ajakohastada hiljemalt 18 kuud pärast kavade vastuvõtmist.

Eesti pädev asutus, s.o Eesti Konkurentsiamet, teatas komisjonile vastavalt määruse artiklile 9 riskihindamise ajakohastamisest 14. septembril 2015.

Eesti Konkurentsiamet teatas ennetusmeetmete kava ja hädaolukorra lahendamise kava ajakohastamisest komisjonile 14. septembril 2015. Komisjonil ei ole teavet selle kohta, et Eesti kavu oleks arutatud teiste liikmesriikidega, eelkõige naaberliikmesriikidega.

Komisjon peab asjakohaseks edastada märkused ajakohastatud kavade kohta sama menetluse abil ja samade hindamiskriteeriumide alusel, nagu määruse artikli 4 lõikes 6 on sätestatud algsete kavade kohta.

Sellest tulenevalt esitab komisjon pärast ajakohastatud kavade hindamist määruse artikli 4 lõike 6 punkti b alapunktides i–iii nimetatud kriteeriumide alusel ja pärast järelduste esitamist gaasikoordineerimisrühmale 28. jaanuaril 2015, 4. mail 2015, 22. septembril 2015 ja 9. detsembril 2015 kavade kohta järgmised märkused.

2. KAVADE HINDAMINE KOMISJONIS

Eesti Konkurentsiamet on esitanud üksikasjalikud ja põhjalikud kavad, mis on kooskõlas riskihindamisega. Samas leiab komisjon, et mõned asjaolud, mis Eesti pädev asutus on kavades esitanud, ei ole täielikult kooskõlas määruse nõuetega.

2.1. Hädaolukorra lahendamise kava

Osatähtsus ja ülesanded ning koostöö pädeva asutusega

Vastavalt määruse artikli 10 lõike 1 punktile b tuleks hädaolukorra lahendamise kavas kindlaks määrata maagaasiettevõtjate, gaasi tööstustarbijate ja elektritootjate osatähtsus ja ülesanded gaasitarnehäirete korral ja nende koostöö pädevate asutustega. Eesti hädaolukorra lahendamise kavas on loetletud meetmed iga kriisitaseme jaoks, ent ei ole kirjeldatud maagaasiettevõtjate, gaasi tööstustarbijate ja elektritootjate osatähtsust ja ülesandeid ega nende koostööd pädeva asutusega.

Komisjoni arvates peaks Eesti muutma hädaolukorra lahendamise kava nii, et see sisaldaks eespool nimetatud teavet.

Turupõhiste ja mitteturupõhiste meetmete osatähtsus kriisiga toimetulekul

Vastavalt määruse artikli 10 lõike 1 punktile l tuleks hädaolukorra lahendamise kavas loetleda eelnevalt kindlaksmääratud meetmed, mida võetakse gaasi kättesaadavaks tegemiseks hädaolukorras, sh nendes meetmetes osalejate vahelised kaubanduslepingud ja hüvitusmehhanismid maagaasiettevõtjatele, kui see on vajalik, võttes nõuetekohaselt arvesse tundlike andmete konfidentsiaalsust. Määruse artikli 10 lõike 1 punkti h kohaselt tuleb hädaolukorra lahendamise kavas ka kindlaks määrata, kuidas turupõhised meetmed, eelkõige II lisas loetletud meetmed, aitavad häireolukorraga toime tulla ja seda leevendada. Samuti tuleb määruse artikli 10 lõike 1 punkti i kohaselt kindlaks määrata häireolukorra, täpsemalt määruse III lisas loetletud tasemete jaoks kavandatud või sellises olukorras rakendatavate mitteturupõhiste meetmete panus ja hinnata, kuivõrd on selliste mitteturupõhiste meetmete kasutamine vajalik kriisiga toimetulekuks, hinnata nende meetmete mõju ja määrata kindlaks nende rakendamise menetlused, lähtudes tõsiasiast, et mitteturupõhiseid meetmeid tuleb kasutada alles siis, kui üksnes turupõhiste meetmetega ei ole enam võimalik tagada tarneid, seda eelkõige kaitstud tarbijatele.

Kuigi hädaolukorra lahendamise kavas, mille Eesti pädev asutus esitas, on väga üksikasjalikult kirjeldatud eri osaliste rolli ja ülesandeid kriisiolukordades ning see näitab, et tegemist on hästi toimiva ja põhjaliku süsteemiga, ei ole selles kavas märgitud, missuguseid konkreetseid meetmeid võib võtta iga kriisitaseme korral, eelkõige määruse artikli 10 kohaselt välja kuulutatud hädaolukorras. Samuti puudub Eesti hädaolukorra lahendamise kavast määruse artikli 10 lõike 1 punktidega h ja i nõutud teave selle kohta, kuidas sellised meetmed aitavad toime tulla kriisiolukorraga. Ainus viide konkreetsetele meetmetele sisaldub hädaolukorra lahendamise kava asemel ennetusmeetmete kavas ja hädaolukorra lahendamise kavas viidatakse hädaolukorra taseme puhul üksnes meetmetele, mis on loetletud Eesti maagaasiseaduse paragrahvi 26 lõikes 3.

Eespool öeldut silmas pidades leiab komisjon, et hädaolukorra lahendamise kava, mille Eesti pädev asutus esitas, tuleks muuta ja sinna tuleks lisada määruse artikli 10 lõike 1 punkti l kohaste eelnevalt kindlaksmääratud meetmete loetelu ning üksikasjalikult kirjeldada nende meetmete ulatust ja mõju, samuti tuleks välja selgitada turupõhiste ja mitteturupõhiste meetmete osatähtsus kriisiga toimetulekul kooskõlas määruse artikli 10 lõike 1 punktidega h ja i.

2.2. Muud märkused

Lisaks eespool esitatud märkustele juhib komisjon Eesti pädeva asutuse tähelepanu mõnele esitatud kavade elemendile, mis ei tekita juriidilisi probleeme seoses nende vastavusega määruse artikli 4 lõike 6 punktis b nimetatule, kuid võivad olla pädeva asutuse jaoks kasulikud kavadesse tulevikus muudatuste tegemise korral.

- Kavades puuduvad meetmed ja toimingud, mille eesmärk on leevendada gaasitarnehäirete võimalikku mõju kaugküttele ja elektritootmisele (vt artikli 10 lõike 1 punkt e), ega ole ka märgitud, miks ei ole asjakohane neid meetmeid ja toiminguid kindlaks määrata.
- Ühtlasi leiab komisjon, et lisas oleks kasulik esitada kasutajate valikulise võrgust lahtiühendamise kava kokkuvõtte ja veebilink kõnealusele kavale.
- Ennetusmeetmete kava punktis 1.9 selgitab Eesti pädev asutus, et vastavalt Eesti maagaasiseadusele võivad ülekandesüsteemi haldurite ja gaasitarbijate suhtes kehtida erinevad avaliku teenindamise kohustused. Komisjon tuletab Eestile meelde, et kui sellised avaliku teenindamise kohustused hõlmavad riigi ressursse avalikult teatavaks tehtud tasude näol, võib olla tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ja nendest tuleb komisjonile teatada.
- Komisjon tuletab Eestile meelde ka seda, et kui investeeringud, mida tehakse tulevaste taristusse, gaasihoidlatesse, LNG-terminali või võrkudevahelisse ühendusse, nagu on osutatud ennetusmeetmete kava punktis 1.6 (olemasolevate võrkudevaheliste ühenduste läbilaskevõime suurendamine, täiendavate gaasitarnevõimaluste kasutuselevõtmine), hõlmavad riigi ressursse, võib olla tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (kui on täidetud ka muud seal nimetatud tingimused) ja nendest tuleb komisjonile ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 alusel teatada, v.a juhul, kui need kuuluvad üldise grupierandi määruse¹ kohaldamisalasse.

3. KOKKUVÕTE

Eespool öeldule tuginedes ja määruse artikli 4 lõike 6 punkti b alapunkti ii silmas pidades on komisjon jõudnud järeldusele, et mõned ajakohastatud kavade elemendid ei ole kooskõlas määruse teatavate sätetega.

Komisjon palub Eesti pädeval asutusel kavasid muuta ja võtta nõuetekohaselt arvesse käesolevas komisjoni arvamuses välja toodud probleeme.

Hinnang, mille komisjon esitab käesolevas arvamuses, et piira komisjonil asuda Eesti suhtes mis tahes seisukohale seoses liikmesriigi õigusaktide ja ELi õiguse omavahelise kooskõlaga, sh rikkumismenetluste kontekstis.

¹ Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1–78).

Komisjon avaldab oma arvamuse. Komisjon ei pea käesolevas dokumendis sisalduvat teavet konfidentsiaalseks eelkõige seepärast, et teave on seotud avalikkusele kättesaadavate dokumentidega. Eesti pädeval asutusel palutakse teatada komisjonile alates arvamuse kättesaamisest viie tööpäeva jooksul, kas see sisaldab tundlikku äriteavet, mida tuleb käsitada konfidentsiaalsena.

Brüssel, 22.4.2016

Komisjoni nimel
Miguel ARIAS CAÑETE
komisjoni liige

